

blot har bevirket et væsentligt Opsving i Industrien, men tillige i mange Tilfælde har medvirket til Opretholdelsen af Eksportvirksomheder og til kraftig Modarbejdelse af Udlandets Konkurrence. Jeg tror, det er rigtigt, jeg tror, at mange Sammenslutninger ogsaa her i Landet vil kunne faa en gavnlig Indflydelse paa hele vort Erhvervsliv, og jeg gentager derfor, at dette Lovforslags Hensigt ikke er i mindste Maade at lægge saadanne Sammenslutninger Hindringer i Vejen eller at søge at standse eller forbyde Sammenslutninger, som er nødvendige for at føre Erhvervene fremad. I samme Kommissionsbetænkning udtaler den engelske Arbejderfører, John Macdonell, at Konkurrencen ofte er ødelæggende og fører til unyttig Anvendelse af flere Sæt Arbejdsredskaber, flere Hold Arbejds personale og flere Gange faste Omkostninger, at den forøger Udgifterne ved Forhandlingen af Varerne paa mange Maader, at den ofte er kortvarig og vaklende, at den i Almindelighed efterfølges af Sammenslutninger, at Konkurrencen ikke er sit eget Maal, og at de Grunde, der fører til at opmuntre den, ofte hører op igen — at et Monopol ikke nødvendigvis betyder kunstig fremkaldt Fordyrelse, at monopoliseret Produktion og Fordeling kan medføre betydelige Fordele — det samme, som selve Kommissionsbetænkningen udtaler. Men han foreslaar efter at have udviklet Monopolets Fordele og udviklet den Fare, der er ved det, en Række Midler overfor Misbrug deraf: forebyggende Midler, Midler til at umuliggøre Sammenslutninger eller helt at forbyde dem, Bøder eller anden Straf og Forandring i Domstolenes Sammensætning, idet han gaar ud fra, at de almindelige Domstole almindeligvis ikke kan sidde inde med fornøden Sagkundskab, og det derfor bliver nødvendigt at etablere særlige Domstole, og han foreslaar, at disse skal skifte Medlemmer, for at de ikke skal sidde for længe og blive ude af Stand til at følge med i Udviklingen paa Erhvervslivets Omraade.

Saa vidtgaende Foranstaltninger, som man drøfter og overvejer fra engelsk Side, er der ikke Tale om i det Lovforslag, vi behandler her. Dette Lovforslag, som nu forlader Folketinget, er kun en Begyndelse, og det vil saa vise sig i Praksis, om denne Lov formaar at løse Opgaven, eller om det bliver nødvendigt at gaa videre. Dette vil for en stor Del afhænge af, hvorledes Verdensudviklingen former sig paa Er-

hvervslivets Omraade, om Frihandel og Konkurrence yderligere vil forsvinde af Landene, eller om Konkurrencen bliver haardere Landene imellem. I sidste Tilfælde vil det blive nødvendigt yderligere at føre Kontrol med Monopoler. Men hvorledes Loven kommer til at virke — det ønsker jeg at udtale ved denne Lejlighed —, afhænger ogsaa af, hvorledes man fra Erhvervslivets Side opfatter sine Pligter overfor denne Lov. Jeg tror ikke, Virksomhederne vil hemmes eller generes af denne Lov, hvis de store Erhvervsvirksomheder gennem deres Administration kan overbevise det Tilsynsraad, som vil komme — og dette Tilsynsraad bliver jo Samfundets Repræsentant overfor disse Erhvervsvirksomheder —, om, at Virksomheden ikke ledes alene med Henblik paa Kapitaludbyttet. Tilsynsraadet vil sikkert erkende, at en Virksomhed har Krav paa et rimeligt, ofte paa et rundeligt Kapitaludbytte, naar den ledes rigtigt og dygtigt, idet dog dette Udbytte maa have sin Begrænsning i Hensynet til det Samfund, hvis Borgere er Virksomhedens Kunder, og i Ly af hvis Lovgivning Virksomheden eksisterer, og den kan jo kun eksistere i Ly af denne. Hvis baade Virksomhederne og Tilsynsraadet opfatter Forholdet paa rette Maade, vil det neppe være nødvendigt at gaa til videregaende Foranstaltninger. Den Tid vil komme, da den overordentlige Kommission, Valutaraadet og andre paa Grund af Krigen indførte Foranstaltninger i vort Samfund kan undværes og maa bortfalde, men denne Lovgivning vil da blive staaende som et Resultat af, hvad Krigen omkring i Landene har lært Folkene, ogsaa her i Landet, med Hensyn til deres Stilling til Erhvervene. Utvivlsomt gaar vi en Tid i Møde, hvor Erhvervsmomentet vil komme til at spille en større Rolle i det politiske Liv, end det har gjort hidtil; man ser jo ogsaa, at hvor mere almene Samfundsinteresser tørner sammen med de snævre Erhvervsinteresser, gaar det allerede nu ret haardt til. Men jeg tror, at de Kræfter i vort offentlige Liv, som under Krigen har erfaret, at Samfundet formaar at yde Borgerne en effektiv Beskyttelse mod Erhvervenes Udnyttelse, nu vil forsøge at udnytte denne Erfaring gennem denne Lovgivning. Tusinder af Hjem Landet over har en levende Følelse af, at hvis de ikke under Krigen fra Statsmagtens og da væsentlig fra Folketingets og den deraf udgaaende Regerings Side havde haft en Beskyttelse, vilde deres økonomiske